Ewa Lewandowska*

Marta Piątek**

ROZPRAWA DOKTORSKA JAKO PRZEDMIOT PRAWA AUTORSKIEGO

Streszczenie

W pracy podjęto rozważania nad rozprawą doktorską w kontekście utworu w rozumieniu prawa autorskiego. Zwrócono uwagę, że ze względu na przedmiot, jak i cel, który przyświeca stworzeniu rozprawy doktorskiej, jest ona klasycznym utworem naukowym. Zauważono, że przedmiotowa praca może być ustalona w jednej z form wskazanych przez ustawodawcę (katalog zamknięty), a zatem w tym przypadku nie obowiązuje zasada ustalenia utworu w dowolnej formie. W pracy przeanalizowano udział promotora w przygotowaniu rozprawy doktorskiej, a także zasygnalizowano problem plagiatu oraz ghostwritingu. Ponadto wskazano, w czym przejawia się oryginalność (cecha indywidualności) rozprawy doktorskiej.

Słowa kluczowe: rozprawa doktorska, utwór, promotor, doktorant

Wprowadzenie

Ustawodawca w art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹ ujmuje przedmiot prawa autorskiego dość szeroko, dlatego tak definicja, jak

* dr Ewa Lewandowska, Katedra Prawa Cywilnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

** mgr Marta Piątek, Katedra Prawa Cywilnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

¹ Ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz. U. z 2016 r., poz. 666 – dalej pr. aut.

i konstrukcja normatywna utworu stanowią zagadnienie często analizowane w literaturze przedmiotu. Ilość wypowiedzi dowodzi, że nie jest to problematyka jednoznaczna.

Wydaje się, że tytułowa rozprawa doktorska spełnia wymogi utworu w rozumieniu pr. aut. (podobnie jak prace naukowe czy dyplomowe²), jest więc przedmiotem prawa autorskiego³. Należy jednak zauważyć, że jest to swego rodzaju „domniemanie”, ponieważ nie ma standardu, według którego weryfikuje się rozprawy doktorskie pod kątem tego, czy są utworem. Rozprawa doktorska spełnia przewidziane przesłanki utworu, gdy jest ustalonym (uzewnętrznionym, zakomunikowanym innym niż twórca osobom, co do zasady utrwalonym na nośniku materialnym) w przewidzianej prawem postaci rezultatem pracy człowieka (twórcy), o indywidualnym charakterze (utworem oryginalnym, wyróżniającym się)⁴. *A contrario*, jeśli któraś z przesłanek art. 1 pr. aut. nie jest spełniona, wówczas rozprawa doktorska nie stanowi utworu i nie powinna prowadzić do uzyskania stopnia naukowego.

Rozprawa doktorska

W art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki⁵ zostały przez ustawodawcę określone warunki, które powinna spełniać każda rozprawa doktorska. Przepis stanowi, że dysertacja musi być przygotowywana pod opieką promotora albo pod opieką promotora i promotora pomocniczego, o którym mowa w art. 20 ust. 7 ustawy o stopniach, powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego lub oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną

² H. Izdebski, *Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym. Komentarz*, LEX 2015; por. ustawa z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2016 r., poz. 1842), art. 167a, ust. 2, 3.

³ J. Bleszyński, *Podstawy prawne i możliwości przeciwdziałania przywłaszczaniu sobie autorstwa cudzej twórczości w pracach dyplomowych i doktorskich*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz doktorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, Monografie Fundacji Rektorów Polskich, pr. zbiorowa, fip.home.pl/publikacje/Raport_o_zasadach_poszanowania_autorstwa.pdf, Warszawa 2005, s. 19.

⁴ Na temat definicji utworu szerzej: J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, s. 39; M. Poźniak-Niedzielska, A. Niewęglowski, *Przedmiot prawa autorskiego*, w: *System prawa prywatnego*, t. 13: *Prawo autorskie*, red. J. Barta, Warszawa 2013, s. 9 i n.

⁵ Ustawa z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. z 2016 r., poz. 882 – dalej ustawa o stopniach.

kandydata w danej dyscyplinie naukowej lub artystycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej.

W ujęciu doktryny rozprawa doktorska stanowi oryginalne dzieło prezentujące odpowiednio wysoki poziom naukowy, wykonane z poszanowaniem praw autorskich innych osób, a także dobrych obyczajów w nauce, odpowiadające formą jednemu z wariantów wskazanych przez ustawodawcę⁶. Jest dokumentacją wkładu autora w rozwój wiedzy w danej dziedzinie⁷.

Przywołany przepis oraz stanowisko doktryny pozwalają wnioskować, że rozprawa doktorska, ze względu na przedmiot, jak i cel, który przyświeca jej stworzeniu, jest szczególnym utworem w rozumieniu prawa autorskiego. Intuicyjne jest traktowanie jako utwór naukowy (art. 1 ust. 2 pkt. 1 pr. aut.). Można nawet zaryzykować stwierdzenie, że rozprawa doktorska jest klasycznym utworem naukowym. Niestety, ustawodawca, mimo stosowania pojęcia „utwór naukowy” (np. w art. 14, art. 29 oraz art. 99² pr. aut.), bliżej go nie definiuje, dlatego warto tę problematykę przedstawić w kontekście rozprawy doktorskiej.

Naukowy charakter

Nietypową cechą dysertacji jest motywacja jej powstania, która co prawda, nie wpływa na uznanie jej za utwór ani na jego ochronę, jest jednak wyjątkowa. Jest to utwór pisany w celu uzyskania tradycyjnego stopnia naukowego, tj. stopnia doktora⁸, który uznaje się w literaturze przedmiotu za pierwszy etap kariery naukowej⁹. Sama rozprawa doktorska nie determinuje uzyskania stopnia, jest ona jednak „niezaprzeczalnie najistotniejszym dowodem”¹⁰ dla jego uzyskania¹¹. Rozprawa doktorska stanowi odzwierciedlenie wyższego jakościowo etapu roz-

⁶ P. Dańczak, *Decyzja administracyjna w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów*, Warszawa 2015, s. 226.

⁷ R. Kolman, K. Szczepańska, *Doktoraty i habilitacje. Poradnik realizacji*, Toruń 2011, s. 31.

⁸ Stopień doktora jest stopniem naukowym określonej dziedziny nauki lub dziedziny sztuki w zakresie danej dyscypliny naukowej lub artystycznej (art. 1 ustawy o stopniach).

⁹ K. Sawicki, *Wstęp, do: Vademecum doktoranta Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, red. K. Sawicki, R.K. Tabaszewski, Lublin 2014, s. 5; A. Kiebała, *Kariera naukowa – zdobywanie stopni i tytułów naukowych*, w: *Kariera naukowa w Polsce. Warunki prawne, społeczne i ekonomiczne*, red. A. Rozmus, S. Waltoś, Warszawa 2012, s. 115 i n.

¹⁰ P. Dańczak, *Decyzja administracyjna...*, s. 226.

¹¹ Stopień doktora nadawany jest w drodze przewodu doktorskiego, na wniosek osoby ubiegającej się o nadanie stopnia (art. 11 ustawy o stopniach).

woju naukowego autora¹². Jej ukończenie świadczy o tym, że autor posiada gruntowną wiedzę w danej dyscyplinie naukowej, poznał rozwój metod badawczych (związanych z daną dziedziną), jest zorientowany w bieżącym piśmiennictwie¹³. Wyrażonym *explicite* warunkiem uznania danego dzieła za rozprawę doktorską w rozumieniu ustawy o stopniach jest w szczególności „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego”¹⁴.

Naukowy charakter utworu przejawia się w wielu dziedzinach. Można wskazać na rozporządzenie w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych¹⁵. Analiza załączonego do tego aktu wykazu dyscyplin nauki i sztuki daje pewien pogląd na to, w jakich dziedzinach według ustawodawcy może przejawiać się naukowy charakter. Ze względu na to, jak szeroki i niejednorodny pod względem form wyrazu zakres owych dziedzin jest tu prezentowany, można wyprowadzić wniosek, że nie jest normatywną cechą utworu naukowego jego skonkretyzowana forma. Należy zgodzić się z tezą, że „jeśli dany wytwór intelektualny, wyczerpując przesłanki utworu określone w art. 1 ust. 1 pr. aut., cechuje się jednocześnie przymiotami wskazanymi w doktrynie, można uznać go za utwór naukowy, niezależnie od jego formalnego ujęcia”¹⁶.

Uwzględniając szeroki dorobek doktryny, można wyróżnić kilka elementów, które będą konstytutywne dla utworów naukowych, zatem także dla przedmiotowej pracy. Warunkiem uznania dzieła za utwór naukowy według A. Szewca jest spełnienie kryterium naukowości w zakresie tematyki i metody uzyskiwania rezultatów oraz spełnienie wymogu nowości i nieoczywistości (oryginalności) ocenianych z punktu widzenia stanu wiedzy środowiska naukowego¹⁷. Z kolei J. Barta i R. Markiewicz kładą nacisk na to, aby utwór taki był rezultatem naukowego procesu poznawczego¹⁸, a M. Poźniak-Niedzielska oraz G. Tylec stawiają wymóg, aby owe rezultaty „umożliwiały przedstawienie wycinka istniejącej

¹² R. Kolman, K. Szczepańska, *Doktoraty i habilitacje...*, s. 31.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Poza zakresem podjętych rozważań pozostawiamy „oryginalne dokonanie artystyczne”.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz. U. z 2011 r., nr 179, poz. 1065.

¹⁶ D. Sokołowska, *Pojęcie i postacie utworu naukowego w świetle prawa autorskiego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2 (2015), s. 80.

¹⁷ A. Szewc, *Dzieła naukowe i ich status w prawie autorskim*, „Państwo i Prawo” 10 (1997), s. 25.

¹⁸ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, s. 49 i n.

rzeczywistości, ustalenia przyczyn i skutków zjawisk przyrodniczych i społecznych¹⁹. Utwór naukowy powinien mieć na celu poszerzenie wiedzy w danej dziedzinie²⁰, przedstawiać tezę i rozwiązanie naukowe problemu²¹. Należy zgodzić się z tezą, iż „jeśli dany wytwór intelektualny, wyczerpując przesłanki utworu określone w art. 1 ust. 1 pr. aut., cechuje się jednocześnie przymiotami wskazanymi w doktrynie, można uznać go za utwór naukowy, niezależnie od jego formalnego ujęcia”²².

Nie widać obecnie tendencji w judykaturze, która w sposób stanowczy zmierzałaby do wykształcenia satysfakcjonującej definicji utworu naukowego. Działalność sądów ogranicza się do jednostkowego zaliczania utworów o konkretnych cechach lub tworzonych w określonych okolicznościach jako naukowe, jak np. wygłoszone wykłady²³. Co do wykładni pojęcia utworu w najnowszym orzecznictwie prezentowane jest dość liberalne stanowisko, np. że utwór nie musi być nowy obiektywnie, wystarczy, aby autor subiektywnie uznawał go za taki²⁴, że element indywidualności utworu wyraża się głównie w braku charakteru wyłącznie odtwórczego lub technicznego oraz w wyróżnianiu się spośród utworów funkcjonujących w domenie publicznej²⁵; za utwory uznaje się dzieła o niewielkim wkładzie twórczym, a nawet niewielkim stopniu oryginalności, a także dzieła, które mają charakter użytkowy, o ile spełniają wymogi stawiane w art. 1 pr. aut.²⁶

Wskazuje się, że przedmiotem ochrony w przypadku rozprawy doktorskiej jest forma wyrażenia określonej treści naukowej (indywidualna koncepcja, uporządkowanie materiału, sposób prezentacji), nie jest natomiast chroniona treść²⁷, lecz aspekty w strukturze dzieła, które przejawiają się w nowym i posiadającym

¹⁹ M. Poźniak-Niedzielska, G. Tylec, *Działalność naukowo-dydaktyczna na wyższej uczelni w świetle prawa autorskiego*, „Państwo i Prawo” 5 (2009), s. 47.

²⁰ A. Kędzierska-Cieślak, *Pierwszeństwo instytucji naukowej do publikowania utworu jej pracownika*, „Państwo i Prawo” 8–9 (1996), s. 81.

²¹ A. Szewc, *Dzieła naukowe...*, s. 24.

²² D. Sokołowska, *Pojęcie i postacie...*, s. 80.

²³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13, OSNP 2014/9/134.

²⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 października 2015 r., VI ACa 1200/14, LEX nr 1936794.

²⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2014 r., V CSK 202/13, LEX nr 1486990.

²⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011/2/16.

²⁷ T. Bakalarz, *Twórczość pracowników naukowych. Regulacja prawna*, Warszawa 2015, s. 146; K. Czub, *Prawo własności intelektualnej. Zarys wykładu*, Warszawa 2016, s. 81.

indywidualny charakter wyrażeniu określonej treści²⁸. Ochronie prawnoautor-
skiej podlega dobór środków rozumowań (wniosków, wyjaśnień, dowodzeń,
interpretacji), nie jest chroniona hipoteza badawcza, temat, pomysł badawczy,
fakt naukowy²⁹. Dzieło jest chronione w takim zakresie, w jakim uzewnętrzniają
się w nim twórcze, indywidualne wartości³⁰. Wynika to z wyłączeń zawartych
w art. 1 ust. 2¹ pr. aut.³¹

Ustalenie rozprawy doktorskiej

Co do zasady utwór może być ustalony w dowolnej formie, może mieć
nawet charakter jednorazowy, jak to jest w przywołanym przykładzie wykła-
dów³². Wystarczające jest uzewnętrznienie utworu w sposób, który umożliwia
odbior osobom innym niż twórca.

Zasada ta nie obowiązuje w przypadku rozpraw naukowych. Regulacja
art. 13 ust. 2–4 ustawy o stopniach tworzy zamknięty, aczkolwiek rozbudowany
katalog alternatywnych form, w jakich może być ustalona przedmiotowa praca.
Rozstrzygnięcie to należy ocenić pozytywnie, gdyż zbytnia swoboda w zakresie
formy ustalenia rozprawy doktorskiej mogłaby prowadzić do „nadużyć”.

Rozprawa doktorska może zostać ustalona w formie maszynopisu książki,
wydanej książki lub spójnego tematycznie zbioru rozdziałów w książkach wyda-
nych, spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych lub przyjętych do
druku w czasopiśmie naukowych, pracy projektowej, konstrukcyjnej, techno-
logicznej lub artystycznej albo samodzielnej i wyodrębnionej część pracy zbio-
rowej, jeżeli wykazuje ona indywidualny wkład kandydata przy opracowywaniu
koncepcji, wykonywaniu części eksperymentalnej, opracowaniu i interpretacji
wyników tej pracy. Z tak ukształtowanego katalogu można wnioskować, że roz-
prawa nie musi mieć formy pisemnej³³ – skoro może to być praca projektowa,
konstrukcyjna, technologiczna lub artystyczna.

²⁸ K. Czub, *Prawo własności intelektualnej...*, s. 81.

²⁹ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, s. 74; K. Czub, *Prawo własności intelektual-
nej...*, s. 83.

³⁰ K. Czub, *Prawo własności intelektualnej...*, s. 83.

³¹ Por. E. Ferenc-Szydelko, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*,
red. E. Ferenc-Szydelko, Warszawa 2014, s. 40 i n.

³² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13, OSNP 2014/9/134.

³³ R. Kolman, K. Szczepańska, *Doktoraty i habilitacje...*, s. 31.

Pewne wątpliwości może stanowić uznanie za rozprawę części pracy wieloautorskiej. Problemem może być faktyczne wyznaczenie ilości pracy włożonej przez doktoranta w dzieło oraz ustalenie stopnia samodzielności, którego wymaga ustawa. Nie mniejsze wątpliwości pojawiają się w przypadku rozpraw w formie zbioru publikacji, w szczególności co do faktycznej spójności pracy oraz tego, jaka liczba prac jest wymagana, aby uznać je za rozprawę. Ponadto ostrożnie należy podejść do jakości prac doktorskich. Obecnie doktoranci publikują wiele utworów (dostęp do publikacji jest szeroki). Zasadniczą wątpliwość wywołuje również wzajemna zależność art. 11 ust. 2 oraz art. 13 ust. 2 ustawy o stopniach, a mianowicie, czy ta sama publikacja może wypełniać dyspozycję obu przepisów, tj. stanowić jednocześnie wymaganą do otwarcia przewodu jedną publikację oraz część spójnego zbioru publikacji uznanych za rozprawę³⁴. Korzystanie z tych „szczególnych” form ustalenia rozprawy doktorskiej powinno być zatem dopuszczone jedynie w wypadkach szczególnych i z dużą dozą ostrożności³⁵.

Warto odnotować, że zasady pisania prac doktorskich nie są sformalizowane. Jest możliwe indywidualne ujęcie i stosowanie nowatorskich metod zarówno co treści, jak i formy, z zastrzeżeniem, że ta mieści się w katalogu zawartym w ustawie o stopniach. Wydaje się, że brak dokładnego sprecyzowania wymogów stawianych dysertacjom podyktowany jest nadrzędnej ich cesze, mianowicie oryginalności. Zbyt restrykcyjne normy w tym zakresie ograniczałyby możliwości doktorantów w przedstawianiu dokonań naukowych.

Rezultat pracy twórcy

Nie ulega wątpliwości, że rozprawa doktorska jest rezultatem pracy człowieka (twórcy), tj. doktoranta. Warto w tym kontekście przeanalizować rolę, jaką odgrywa promotor w przygotowaniu rozprawy doktorskiej, a także zwrócić uwagę na problem plagiatu oraz na zjawisko ghostwritingu.

Rola promotora

Prawidłowo przygotowana rozprawa doktorska jest pracą samodzielną. Postawionej tezie nie stoi na przeszkodzie fakt, że pisana jest pod kierunkiem

³⁴ H. Izdebski, J. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym. Ustawa o stopniach i tytule naukowym. Komentarz do nowelizacji*, Warszawa 2011, s. 59.

³⁵ *Ibidem*, s. 64.

naukowym promotora. Zgodnie z ustawową regulacją (art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach) promotor sprawuje opiekę nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej. Jeśli opieka sprawowana jest prawidłowo, wówczas rozprawa stanowi osobisty wysiłek autora, prezentuje jego własne poglądy. Rola promotora sprowadza się do merytorycznej opieki, czyli przede wszystkim „stania na straży”, aby doktorant nie popełnił błędu, promotor bowiem jest współodpowiedzialny za naukową jakość rozprawy.

Należy wykluczyć możliwość uznania promotora za współautora w przypadku prawidłowo przygotowanej rozprawy doktorskiej. Pomocnicza rola powinna ograniczać się m.in. do wyznaczania kierunków badawczych w taki sposób, aby nakierować doktoranta. Promotor nie powinien opracowywać tekstu ani weryfikować tez³⁶. Możliwe jest, aby promotor zasugerował temat pracy czy sposób jego ujęcia, sprawował nadzór nad realizacją przyjętych założeń³⁷, dokonywał czynności czysto korekcyjnych³⁸, przy czym żadna z tych czynności nie może mieć charakteru twórczego, „choćbyby umiejętność wykonywania czynności pomocniczych wymagała wysokiego stopnia wiedzy fachowej”³⁹. Przy całej staranności dołożonej do tego, aby doktorat pisany pod jego kierunkiem był jak najlepszy, wkład promotora powinien być symboliczny, tak aby nie naruszać zasad etyki pracy naukowej. Należy dostrzec, że również doktorant powinien starać się, aby uwagi promotora, które mają charakter twórczy, nie znalazły się w pracy wprost⁴⁰, nawet jeżeli zostały sformułowane jedynie ustnie (jest to również forma ustalenia utworu). Dbałość o to, aby jedynym autorem faktycznie był doktorant, leży po obu stronach stosunku mistrz–uczeń.

J. Barta i R. Markiewicz zwrócili uwagę, że nie zawsze promotor ową opiekę nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej sprawuje prawidłowo, niekiedy bowiem nazbyt się angażując, „ma twórczy wkład w układ pracy, dobór

³⁶ J. Apanowicz, *Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej. Prace doktorskie. Prace habilitacyjne*, Warszawa 2005, s. 96–97.

³⁷ A. Niewęglowski, *Wybrane zagadnienia współautorstwa w pracach naukowych*, „Ius Novum” 2 (2010), s. 182.

³⁸ J. Barta, R. Markiewicz, *Autorskoprawne problemy prac magisterskich i doktorskich*, w: *Księga pamiątkowa ku czci Profesora Janusza Szewczyka*, „Prace Instytutu Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2004, z. 88, s. 84–85.

³⁹ A. Niewęglowski, *Wybrane zagadnienia...*, s. 178; Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2002 r., III CKN 1096/00, „Biuletyn Sądu Najwyższego” 2003, nr 2, s. 10.

⁴⁰ J. Bleszyński, *Plagiat a naruszenie autorstwa utworu*, w: *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, red. W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015, s. 18.

i sposób przedstawienia argumentów itd.”⁴¹ Wówczas mamy do czynienia z pracą dokorską, która jest współautorstwem. Zdaniem J. Barty i R. Markiewicza nawet w takiej sytuacji można uznać, że promotor właściwie sprawował opiekę, jeżeli tylko indywidualny wkład doktoranta jest możliwy do wyodrębnienia i sam „jako taki” spełnia ustawowe wymogi stawiane pracom dokorskim, dając możliwość obrony takiej pracy⁴².

Można spotkać się z dość niepokojącą sytuacją praktykowaną w zakresie nauk przyrodniczych, gdzie prace dokorskie są broniące przez jedną osobę, a następnie, po pewnej modyfikacji, publikowane jako prace nie tylko doktoranta, ale także promotora i innych osób, a więc wieloautorskie. Tworzący się niejako *usus* usprawiedliwić można odrębnościami między pr. aut. a ustawą o stopniach. W przypadku obrony pracy dokorskiej oznaczane jest autorstwo, tak jak jest ono rozumiane w pr. aut., a więc w zakresie sposobu wyrażenia określonej treści. Publikacja takiego dzieła odbywa się zaś przy rezygnacji z takiego oznaczenia, podając za współautorów np. uczestników, pomysłodawców badań naukowych⁴³, którymi w omawianej sytuacji bywają często właśnie promotorzy. Ze względu na dopuszczenie przez dyspozycję art. 13 ust. 4 ustawy o stopniach uznania za rozprawę części pracy wieloautorskiej należy zaznaczyć, że współautorstwo powinno zostać zaznaczone od początku, a więc inaczej niż ma to miejsce w obecnej praktyce, gdzie po obronie praca jest przekształcana pod tym względem. Dopisywanie promotorów do później publikowanych prac wprowadza w błąd co do autorstwa oraz zakresu samodzielnego wkładu doktoranta⁴⁴.

Należy wspomnieć o sytuacji, gdy promotor jest „ghost supervisorem”, tj. w ogóle nie angażuje się w przygotowanie rozprawy dokorskiej albo doktorant przedstawia mu gotową pracę. Nie można uznać, że został wówczas spełniony warunek pisania pracy pod kierunkiem promotora. Niestety, nie jest to w praktyce weryfikowane, a często jest milcząco akceptowane w środowisku naukowym.

Warto także zwrócić uwagę na sytuację, gdy między promotorem a doktorantem występuje różnica poglądów. Nie każdy promotor w tym przypadku

⁴¹ J. Barta, R. Markiewicz, *Autorskoprawne problemy prac magisterskich i dokorskich*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz dokorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, s. 10.

⁴² *Ibidem*, s. 11.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ H. Izdebski, J. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym...*, s. 64.

zgodzi się, aby doktorant zaprezentował swoje poglądy w rozprawie doktorskiej. Doktorant jest „podporządkowany” promotorowi, zatem w takiej sytuacji może albo zrezygnować z pisania dysertacji, albo próbować zmienić promotora, albo bronić rozprawy, w której została mu narzucona wizja promotora. W ostatnim przypadku trudno mówić o samodzielnym autorstwie doktoranta, bardziej zaś uznać należy, że praca została przygotowana „na zlecenie” promotora. Obowiązujące przepisy nie są przygotowane na takie sytuacje.

Należy nadmienić, że relacja promotor–doktorant jest dość delikatna. Duże znaczenie w tym przypadku odgrywa etyka pracy naukowej zarówno po stronie promotora, jak i doktoranta.

Problem plagiatu w pracach doktorskich

Wydawać by się mogło, iż w przypadku prac na tak wysokim poziomie problem plagiatu nie powinien występować. Niezależnie od prostego stwierdzenia faktu, że plagiat jest czynem nagannym, nie został on wyeliminowany na wyższych uczelniach. Zdarza się, że doktorant przejmuje elementy pracy promotora lub po prostu innych autorów, ale także promotorzy korzystają z dorobku swoich doktorantów. „Zapożyczenia” z dorobku promotora mogą wskazywać na wadliwą opiekę nad przebiegiem pracy doktoranta, zbyt mało wnikliwe zapoznanie się z pracą przed dopuszczeniem jej do dalszego procedowania lub, co gorsza, zezwolenie na takie działanie. Z kolei przejmowanie dorobku ucznia przez mistrza jest czynem wysoce nagannym, nawet jeżeli zostały do nich przejęte jedynie ustalenia naukowe bez oznaczenia autorstwa prac, nad którymi autorzy tych dzieł uprzednio sprawowali opiekę. W obu tych przypadkach należy z całą mocą podkreślić, że powinno to dyskredytować nie tylko doktoranta, ale również promotora⁴⁵.

Rozprawa doktorska, która nie spełnia wymogów stawianych przez ustawodawcę (nie stanowi oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, nie jest więc utworem), nie może być podstawą do ubiegania się o stopień naukowy doktora, jest więc wadliwa także w aspekcie administracyjnoprawnym. Ujawnienie takiego naruszenia już po zakończonej procedurze stanowi podstawę do jej wznowienia⁴⁶. Bezsprzeczna jest możliwość dochodzenia odpowiedzialno-

⁴⁵ J. Barta, R. Markiewicz, *Autorskoprawne problemy prac magisterskich i doktorskich*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz doktorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, s. 13.

⁴⁶ J. Bleszyński, *Podstawy prawne...*, s. 21.

ści z tytułu naruszenia dóbr osobistych oraz autorskich praw osobistych⁴⁷. Plagiat niewątpliwie stanowi naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni, za które doktorant ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną (art. 226 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym).

Problemów na gruncie plagiatu w przypadku prac naukowych przysparza art. 1 ust. 2¹ pr. aut., a więc ochrona jedynie formy, nie zaś treści dzieła. Jak zostało wspomniane, jest to problematyczne dla prawa autorskiego, gdyż często włączaniu do nowo powstałych utworów mogą podlegać niekoniecznie inne utwory, ale np. wyniki badań, naukowe tezy, które jeszcze formy utworu nie przyjęły⁴⁸. Są one chronione jedynie cywilnoprawnie na podstawie art. 23 i 24 k.c. W zakresie utworów naukowych nie forma, lecz treść właśnie jest ich istotą. Pojawia się pytanie, czy obecna regulacja odpowiada potrzebom wszystkich kategorii utworów. Być może należałoby utworzyć regulację odrębną, podobną do takiej, jaką ustawodawca przewidział w stosunku do utworów audiowizualnych, programów komputerowych czy baz danych.

Ghostwriting

W przypadku rozprawy doktorskiej może również pojawić się problem tzw. ghostwritingu, czyli sytuacji, gdy doktorant podaje się za twórcę, podczas gdy nie jest autorem rozprawy doktorskiej⁴⁹. Odbywa się to nieoficjalnie, a strony, tj. doktorant i rzeczywisty twórca pracy, zazwyczaj nie są zainteresowane ujawnieniem swojego postępowania. Niewątpliwie wskazane zachowanie jest czynem uchybiającym godności doktoranta, za który powinien on ponieść odpowiedzialność dyscyplinarną (art. 226 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym) i administracyjną (konieczność wznowienia procedury).

Na gruncie podjętej problematyki należy stwierdzić, że wadliwe oznaczenie autorstwa nie ma wpływu na traktowanie rozprawy doktorskiej jako utworu.

⁴⁷ A. Nowicka, *Odpowiedzialność na gruncie prawa cywilnego oraz ustawy o Prawie autorskim i prawach pokrewnych*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz doktorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, s. 22.

⁴⁸ J. Szczotka, *Granice plagiatu w utworach naukowych – kiedy „plagiat” nie jest plagiatem*, w: *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, s. 41.

⁴⁹ Ustawodawca nie definiuje pojęcia ghostwritingu, ale jest ono omawiane w literaturze przedmiotu. Por. J.A. Piszczek, *Subrogacja autorstwa. Zarys problemu*, w: *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Warszawa 2013, s. 821–822; A. Adamczak, M. du Vall, *Ochrona własności intelektualnej*, Warszawa 2012, s. 51.

Przedmiotowa praca, nawet jeśli rzeczywisty twórca nie zostanie ujawniony, jest rezultatem pracy człowieka, a tym samym spełnia przesłankę art. 1 pr. aut.

Kryterium „oryginalności”

W związku z podjętym zagadnieniem uwagi wymaga indywidualny charakter utworu, stanowiący przesłankę determinującą udzielenie wynikowi ludzkiej działalności ochrony prawnoautorskiej⁵⁰. Należy zwrócić uwagę, że rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Ustawodawca posłużył się kryterium „oryginalności”, które może oznaczać odbieganie od tego, co jest już przyjęte i znane, podczas gdy „indywidualność” oznacza niepowtarzalność⁵¹. W literaturze często utożsamia się oba pojęcia⁵². W zakresie dysertacji jako utworu naukowego należy się zgodzić ze zdaniem D. Sokołowskiej: „oryginalność utworów naukowych, a zarazem ich ciężar gatunkowy, tkwi w dowodzie, czyli w porównaniu tez z rzeczywistością obiektywną, istniejącą poza twórcą i niezależnie od jego woli”⁵³. Takie podejście uzasadnia objęcie ochroną nie tylko formy utworu, ale także treści, w której sformułowane są nowe idee, koncepcje czy wnioski. Uczynić to można przez objęcie ochroną prawnoautorską takich kategorii, jak „samodzielny wysiłek naukowy”, „wzbogacanie nauki o nowe rozwiązania”, „promowanie nowych badań”⁵⁴.

Można spotkać się z rozumieniem przesłanki indywidualnego charakteru jako „osobistego piętna twórcy”⁵⁵ lub „odbicia w dziele osobowości autora”⁵⁶. Nietrudno jest ustalić, że takie definicje nie mają przełożenia na gruncie prac naukowych w ogólności. Jeżeli za punkt odniesienia weźmiemy wszystkie prace naukowe ogółem, a nie tylko wybitne dzieła, nierzadko przełomowe

⁵⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 lutego 2009 r., I ACa 809/08, LEX nr 1120180.

⁵¹ W. Machała, *Utwór jako przedmiot prawa autorskiego*, s. 130, 170.

⁵² E. Ferenc-Szydełko, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych...*, s. 20.

⁵³ D. Sokołowska, *Pojęcie i postacie...*, s. 78.

⁵⁴ J. Szczotka, *Twórczość naukowa – czy autoplgiat jest plagiatem?*, „Studia Iuridica Lublinensia” 23 (2014), s. 32.

⁵⁵ E. Ferenc-Szydełko, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych...*, s. 20; por. W. Machała, *Utwór jako przedmiot prawa autorskiego*, s. 164.

⁵⁶ W. Machała, *Utwór jako przedmiot prawa autorskiego*, s. 166.

w swojej dziedzinie, to tym samym teoria statystycznej jednorazowości nie będzie przydatna⁵⁷. Obecnie bowiem powstaje wiele dzieł naukowych, których wkład w rozwój wiedzy, nie stanowi, co prawda, kamienia milowego, lecz rozstrzyga o pomniejszych, choć ważnych kwestiach.

W związku ze wspomnianą tendencją należy przyrzeć się bliżej koncepcjom opisanym przez W. Machałę⁵⁸. Poszukiwanie indywidualności w przeniesieniu do utworu cech twórcy osądza autor jako nieprzystające do obecnych standardów i określa mianem koncepcji podmiotowej. Koncepcja przedmiotowa każe skupić się przy badaniu przesłanki indywidualności na stwierdzaniu różnic między utworami już istniejącymi a nowymi (poszukiwanie znamion tej cechy w samym utworze, a nie w odbiciu w nim cech twórcy)⁵⁹. Jest to koncepcja osadzona mocno na orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., zapadłym w stanie faktycznym odnoszącym się do utworów użytkowych, zgodnie z którym „należy brać pod uwagę całość cech w ich konkretnym, oryginalnym zestawieniu. Nie stanowi przeszkody w uznaniu za utwór okoliczność, że wykorzystano w nim elementy ogólnie dostępne. Jako takie elementy nie są objęte ochroną, gdyż utworem może być kompilacją powszechnie dostępnych danych, byleby sposób doboru, segregacji, ujęcia lub przedstawienia tych danych miał znamiona oryginalności”⁶⁰. W ten sposób twórca utworu naukowego, który w sposób nowy, dotąd niedokonany, zestawia określone poglądy wyrażone w piśmiennictwie, a więc co prawda, już znane, nawet nie włączając do tego wywodu swoich rozwiązań (np. w wydzielonej części teoretycznej dysertacji), nadaje swemu dziełu przymiot oryginalności.

W wyroku z dnia 29 października 1997 r. podobne w swym wydźwięku stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie⁶¹, dając podstawę do stworzenia w doktrynie teorii przedmiotowej, nazywanej też teorią obiektywnej nowości, jako że badany jest obiektywny stosunek dzieł względem siebie. Oczywiście teoria ta ma wady, ponieważ wciąż pozostawia ocenę indywidualności arbitralnym rozstrzygnięciom⁶². W związku z tym W. Machała proponuje ujęcie alterna-

⁵⁷ Por. J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, s. 50.

⁵⁸ W. Machała, *Utwór jako przedmiot prawa autorskiego*, s. 171.

⁵⁹ Szerzej: *ibidem*, s. 181.

⁶⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 281/05, OSNC 2006/11/186.

⁶¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 października 1997 r., I ACa 477/97, LEX nr 533708.

⁶² Szerzej: W. Machała, *Utwór jako przedmiot prawa autorskiego*, s. 175.

tywne, będące kompilacją wskazanych wcześniej, tj. „piętno osobiste stanowiące filar definicji kryterium indywidualnego charakteru można sprowadzić do sytuacji, kiedy, z jednej strony, dzieło pochodzi od konkretnego twórcy (jest efektem jego wysiłku umysłowego) i nie jest kopią wcześniejszego obiektu, a z drugiej strony, nie stanowi opracowania banalnego, szablonowego lub zdeterminowanego uwarunkowaniami zewnętrznymi, w związku z tym da się w nim dostrzec element ukształtowania, zgodnie z niepowtarzalną wizją twórcy”⁶³. W kontekście omawianej kategorii utworów teoria ta ma znaczenie o tyle, że nie wyłącza wspomnianych wcześniej twórczych zestawień naukowych.

Należy postawić pytanie o zakres indywidualności w przedmiotowym typie utworu naukowego. Rozprawy doktorskie można podzielić na takie, które zawierają rozwiązanie problemu naukowego, oraz takie, które zawierają dokonanie artystyczne – w przypadku tych pierwszych nie ma raczej potrzeby odwoływania się do pojęcia utworu naukowego, dlatego uwagę należy przenieść na rozprawy typowo naukowe.

W analizie cechy indywidualności należy wyjść od zagadnienia twórczej pracy badawczej jako podstawy, na której budowana jest dysertacja. W niej wyrażać się będzie indywidualność autora. W zasadzie na etapie poprzedzającym stworzenie rozprawy zarysowywać się będą elementy indywidualizujące skonstruowany na tej podstawie utwór, a mianowicie przyjęte przy badaniu kryteria, układ zagadnień, sposób przeprowadzenia badań, powoływane argumenty. Jako cechą twórczą pracy badawczej wyróżnić należy „samodzielność podejmowanych czynności, metodę naukową, na jakiej opiera się zespół tych czynności, oraz cel pracy, rozumiany jako rozwiązanie zagadnienia naukowego, przy jednoczesnym sformalizowaniu w postaci utworu”⁶⁴.

Oryginalność rozprawy doktorskiej może przejawiać się na wiele sposobów: w wypełnieniu lub dopełnieniu luki poznawczej w rozpatrywanej dziedzinie, opracowaniu nowej metody badawczej, wykorzystaniu dotychczasowej znanej metody do jeszcze nieznanych zastosowań, opracowaniu nieznanego dotychczas procesu technologicznego, opracowaniu unikalnego rozwiązania konstrukcyjnego obiektu technicznego, zaprojektowaniu, wykonaniu i wykorzystaniu w badaniach niezastosowanego dotychczas urządzenia lub stanowiska badawczego⁶⁵.

⁶³ *Ibidem*, s. 180.

⁶⁴ T. Bakalarz, *Twórczość pracowników naukowych...*, s. 23.

⁶⁵ R. Kolman, K. Szczepańska, *Doktoraty i habilitacje...*, s. 135.

Podsumowanie

Przeprowadzone rozważania ukazują specyfikę rozprawy doktorskiej jako utworu w rozumieniu art. 1 pr. aut. Reasumując, należy stwierdzić, że prawidłowo przygotowana rozprawa doktorska powinna spełniać stawiane w literaturze przedmiotu kryteria utworu naukowego. Ustawodawca przewidział zamknięty katalog form, w których przedmiotowy utwór może być ustalony. Można uznać, że ma to służyć zachowaniu porządku i uniknięciu swoistych „nadużyć” na tym polu. Z kolei w pozostałym zakresie doktorantom pozostawiono swobodę w przedstawianiu dokonań naukowych, co wydaje się kompatybilne z cechą oryginalności stawianą rozprawom doktorskim. Elementy indywidualizujące przedmiotową pracę zarysowują się od początku jej tworzenia i mogą przejawiać się na wiele sposobów.

Fakt, że rozprawa przygotowywana jest pod kierunkiem promotora, nie wpływa na jej przynależność do kategorii utworu. Należy podkreślić, że rozprawa doktorska może przybrać formę pracy wieloautorskiej, zatem współautorstwo promotora nie stoi na przeszkodzie prawidłowości jej sporządzenia. Aczkolwiek jako wniosek *de lege ferenda* należy postulować wprowadzenie obowiązku oznaczenia współautorstwa na możliwie najwcześniejszym etapie przygotowywania rozprawy doktorskiej.

Rozprawa doktorska, w której wykryto plagiat, nie stanowi oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, zatem nie jest utworem. Natomiast wadliwe oznaczenie autorstwa (ghostwriting) nie ma wpływu na traktowanie rozprawy doktorskiej jako utworu, ponieważ nadal pozostaje ona ustalonym w przewidzianej prawem postaci rezultatem pracy człowieka (twórcy), o indywidualnym charakterze, choć nie może stanowić podstawy nadania stopnia doktora.

Akty prawne

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz. U. z 2011 r., nr 179, poz. 1065.

Ustawa o z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. z 2016 r., poz. 882.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U. z 2016 r., poz. 1842.

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz. U. z 2016 r., poz. 666.

Wykaz orzecznictwa

- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2014 r., V CSK 202/13, LEX nr 1486990.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 października 1997 r., I ACa 477/97, LEX nr 533708.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 lutego 2009 r., I ACa 809/08, LEX nr 1120180.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 października 2015 r., VI ACa 1200/14, LEX nr 1936794.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006 r., I CK 281/05, OSNC 2006/11/186.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011/2/16.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13, OSNP 2014/9/134.

Literatura

- Adamczak A., du Vall M., *Ochrona własności intelektualnej*, Warszawa 2012.
- Apanowicz J., *Metodologiczne uwarunkowania pracy naukowej. Prace doktorskie. Prace habilitacyjne*, Warszawa 2005.
- Bakalarz T., *Twórczość pracowników naukowych. Regulacja prawna*, Warszawa 2015.
- Barta J., Markiewicz R., *Autorskoprawne problemy prac magisterskich i doktorskich*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz doktorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, Monografie Fundacji Rektorów Polskich, pr. zbiorowa, frp.home.pl/publikacje/Raport_o_zasadach_poszanowania_autorstwa.pdf, Warszawa 2005.
- Barta J., Markiewicz R., *Autorskoprawne problemy prac magisterskich i doktorskich*, w: *Księga pamiątkowa ku czci Profesora Janusza Szewczyka*, „Prace Instytutu Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2004, z. 88.
- Barta J., Markiewicz R., *Prawo autorskie*, Warszawa 2016.
- Błęszyński J., *Plagiat a naruszenie autorstwa utworu*, w: *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, red. W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015.
- Błęszyński J., *Podstawy prawne i możliwości przeciwdziałania przywłaszczaniu sobie autorstwa cudzej twórczości w pracach dyplomowych i doktorskich*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz doktorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, Monografie Fundacji Rektorów Polskich, pr. zbiorowa, frp.home.pl/publikacje/Raport_o_zasadach_poszanowania_autorstwa.pdf, Warszawa 2005.
- Czub K., *Prawo własności intelektualnej. Zarys wykładu*, Warszawa 2016.
- Dańczak P., *Decyzja administracyjna w indywidualnych sprawach studentów i doktorantów*, Warszawa 2015.

- Ferenc-Szydelko E., *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, red. E. Ferenc-Szydelko, Warszawa 2014.
- Izdebski H., Zieliński J., *Prawo o szkolnictwie wyższym. Ustawa o stopniach i tytule naukowym. Komentarz do nowelizacji*, Warszawa 2011.
- Izdebski H., *Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym. Komentarz*, LEX 2015.
- Kędzierska-Cieślak A., *Pierwszeństwo instytucji naukowej do publikowania utworu jej pracownika*, „Państwo i Prawo” 8–9 (1996), s. 80–87.
- Kiebała A., *Kariera naukowa – zdobywanie stopni i tytułów naukowych*, w: *Kariera naukowa w Polsce. Warunki prawne, społeczne i ekonomiczne*, red. A. Rozmus, S. Waltoś, Warszawa 2012.
- Kolman R., Szczepańska K., *Doktoraty i habilitacje. Poradnik realizacji*, Toruń 2011.
- Machała W., *Utwór jako przedmiot prawa autorskiego*, Warszawa 2013.
- Niewęglowski A., *Wybrane zagadnienia współautorstwa w pracach naukowych*, „Ius Novum” 2 (2010), s. 174–188.
- Nowicka A., *Odpowiedzialność na gruncie prawa cywilnego oraz ustawy o Prawie autorskim i prawach pokrewnych*, w: *Raport o zasadach poszanowania autorstwa w pracach dyplomowych oraz doktorskich w instytucjach akademickich i naukowych*, Monografie Fundacji Rektorów Polskich, pr. zbiorowa, frp.home.pl/publikacje/Raport_o_zasadach_poszanowania_autorstwa.pdf, Warszawa 2005, s. 22.
- Piszczyk J.A., *Subrogacja autorstwa. Zarys problemu*, w: *Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Warszawa 2013.
- Poźniak-Niedzielska M., Niewęglowski A., *Przedmiot prawa autorskiego*, w: *System prawa prywatnego*, t. 13: *Prawo autorskie*, red. J. Barta, Warszawa 2013.
- Poźniak-Niedzielska M., Tylec G., *Działalność naukowo-dydaktyczna na wyższej uczelni w świetle prawa autorskiego*, „Państwo i Prawo” 5 (2009), s. 33–48.
- Sawicki K., *Wstęp*, do: *Vademecum doktoranta Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, red. K. Sawicki, R.K. Tabaszewski, Lublin 2014.
- Sokołowska D., *Pojęcie i postacie utworu naukowego w świetle prawa autorskiego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2 (2015), s. 75–89.
- Szczotka J., *Granice plagiatu w utworach naukowych – kiedy „plagiat” nie jest plagiatem*, w: *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, red. W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015.
- Szczotka J., *Twórczość naukowa – czy autoplagiat jest plagiatem?*, „Studia Iuridica Lublinensia” 23 (2014), s. 23–38.
- Szewc A., *Dzieła naukowe i ich status w prawie autorskim*, „Państwo i Prawo” 10 (1997), s. 23–31.

DOCTORAL DISSERTATION AS A SUBJECT OF COPYRIGHT LAW**Summary**

The article considers a doctoral dissertation to be a work in meaning of copyright law. It was noted that a dissertation is a typical example of a scientific work when taken under consideration both for its subject and for its purpose. It also was noted that a dissertation may take one of the forms allowed by the law (closed catalogue), so in this matter the rule that work can be determined in any form does not apply. The issues of a thesis supervisor's role in working on a dissertation and being notified of such problems such as plagiarism and ghostwriting also were stressed, and it was also pointed out how the feature of individuality manifests itself in a dissertation.

Keywords: doctoral dissertation, work, thesis supervisor, PhD